

dr hab. prof. UAM Beata Jachimczak
Wydział Studiów Edukacyjnych
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Recenzja

dorobku naukowego w postępowaniu habilitacyjnym dr Diany Aksamit

Sylwetka: droga zawodowa i naukowa

Doktor Diana Aksamit urodziła się 1987 roku na Litwie. W roku 2011 obroniła pracę magisterską na jednolitych studiach magisterskich na kierunku: pedagogika specjalna, specjalność: pedagogika niepełnosprawnych intelektualnie, pedagogika opiekuńczo-socjalna w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Następnie na macierzystej uczelni rozpoczęła studia doktoranckie. Tytuł doktora nauk społecznych w zakresie pedagogiki uzyskała w czerwcu 2014r. Pracę doktorską pt: *Kulturowo-psychologiczne uwarunkowania postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce i na Litwie* ” napisała pod kierunkiem dr. hab. Andrzeja Giryńskiego, prof. APS (promotorem pomocniczym była dr Agnieszka Wołowicz). Recenzentami w tym postępowaniu były: prof. dr hab. Bożena Matyjas i prof. dr hab. Joanna Głodkowska. W 2010 roku Habilitantka ukończyła także studia podyplomowe: Wczesna Interwencja Pomoc Dziecku i Rodzinie w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Dr Diana Aksamit zatrudniona jest od 2014 roku w Zakładzie Edukacji i Rehabilitacji Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Instytut Pedagogiki Specjalnej, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej jako adiunkt.

Kariera naukowa Pani dr Diany Aksamit związana jest z pedagogiką specjalną. Zainteresowanie tą problematyką rozpoczęło się w trakcie pierwszych doświadczeń zawodowych. Habilitantka w praktyce edukacyjnej miała możliwość poznania problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną i zdiagnozowania potrzeb tego środowiska. W autoprezentacji wskazuje Ona, na swoje powiązania z praktyką edukacyjną. Przez kilka lat zatrudniona była jako pedagog specjalny, terapeuta wczesnego wspomaganie rozwoju małego dziecka w Zespole Placówek Edukacyjnych w Nowym Dworze Mazowieckim co w sposób

znaczący wpłynęło na Jej aktywnością badawczą. Swoje doświadczenia praktyczne oraz wyniki prowadzonych badań prezentowała na konferencjach m.in. w Warszawie, Wrocławiu, Olsztynie, Poznaniu i Szczecinie. W ciągu ośmiu lat od uzyskania stopnia doktora uczestniczyła czynnie w ponad dwudziestu konferencjach na terenie kraju i za granicą (między innymi: Holandia, Hiszpania, Szkocja).

Niewątpliwie duże znaczenie dla wyboru obszarów badawczych Habilitantki miała kultura akademicka Jej macierzystej Uczelni jaką jest Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Zresztą związek z tradycjami i teraźniejszością tego środowiska naukowego widoczny jest w autoreferacie Habilitantki. Pisze o tym na początkowych jego stronach tak: „studia magisterskie w 2006 roku rozpoczęłam w kraju moich przodków, na Uczelni kształcącej pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, socjologów. Zainteresowanie człowiekiem, godnością i podmiotowością osób z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności sprawiło, że wówczas zwróciłam uwagę na: pedagogikę niepełnosprawnych intelektualnie oraz pedagogikę opiekuńczo-socjalną. Studiując, pracowałam z dziećmi oraz dorosłymi osobami z niepełnosprawnościami, ich rodzicami w ten sposób wykorzystywałam zdobywaną wiedzę akademicką oraz swoje wewnętrzne zasoby, którymi chciałam wspierać drugiego człowieka” (Autoreferat, s. 5-6). Zatem zainteresowanie grupą osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną i środowiskiem, w którym owa grupa funkcjonuje było niejako wpisane w ścieżkę naukowo-zawodową Pani Diany Aksamit.

Dorobek naukowy Habilitantki oraz jej droga zawodowa sytuuje się w pełni w obszarze pedagogiki specjalnej. Praca naukowa i dydaktyczna w całości skupiona jest na problematyce niepełnosprawności intelektualnej, a w szczególności – macierzyństwie i ojcostwie osób wychowujących dorosłe dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Zainteresowania naukowe skupione są wokół trzech głównych obszarów badawczych wskazanych przez dr Dianę Aksamit w autoreferacie:

1. Problemy pedagogiki specjalnej;
2. Głęboka niepełnosprawność intelektualna;
3. Rodzina: macierzyństwo i ojcostwo wobec osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną.

Prezentacja doświadczeń naukowych i zawodowych Habilitantki dowodzi, że dr Diana Aksamit jest pedagogiem specjalnym zaangażowanym w swej pracy naukowej, eksperckiej powiązanej z praktyką edukacyjną. Jej dokonania w tym obszarze wskazują na

systematyczność działań, na stawianie sobie kolejnych celów i ich konsekwentne realizowanie na drodze kariery naukowo-badawczej oraz dydaktycznej. To zaangażowanie oraz konsekwencja działań zasługuje na wysokie uznanie biorąc pod uwagę fakt, że od pierwszego awansu naukowego jakim był doktorat minęło dopiero osiem lat i w tym czasie Pani Doktor wciąż podnosiła swoje umiejętności chociażby w badaniach naukowych i wdrożeniowych. Do najważniejszych należy zaliczyć dwa projekty naukowe ze środków na badania statutowe APS: (BSTP 3/17-I, 2017, kierownik dr D. Aksamit), *Macierzyństwo kobiet wychowujących dorosłe osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną*, który realizowała we współpracy z dr hab. Barbarą Marcinkowską, prof. APS, oraz projekt (BSTP 6/18-I, 2018, kierownik prof. APS A. Giryński), *Oblicza ojcostwa mężczyzn wychowujących dorosłe osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną*. Oba projekty zakończyły się publikacją monografii naukowych oraz realizacją międzynarodowych oraz krajowych konferencji naukowych.

Doświadczenia naukowo-badawcze zostały docenione w macierzystej uczelni i Habilitantka została zaproszona do udziału w projekcie realizowanym przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej na zlecenie MEiN, o nazwie: *Opracowanie standardów w zakresie organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka* (w ramach umowy nr MEiN/2021/DWKI/80), którym kierowała dr hab. Małgorzata Walkiewicz-Krutak, prof. APS.

Powyższe informacje ale także analiza przedstawionego dorobku (o czym poniżej) pozwalają jednoznacznie ocenić, że pomimo młodego stażu naukowego Habilitantka jest cenionym pracownikiem naukowo-badawczym i dydaktycznym w swojej uczelni. Ale nie tylko tam, o czym świadczy Jej współpraca ze środowiskiem badaczy z zagranicznych ośrodków.

Ocena dorobku naukowego bez głównego osiągnięcia naukowego

Dorobek naukowy dr Diany Aksamit po doktoracie składa się z prawie z 40 publikacji, do oceny przedstawionych zostało 36 prac. Ocena punktowa publikacji na podstawie analizy bibliometrycznej, (która uwzględnia punktację MEiN) wynosi: 1072. Recenzowany materiał to 23 artykuły naukowe, 2 monografie i 11 rozdziałów w monografiach naukowych.

Dodatkowo Habilitantka dołączyła spis opracowań metodycznych z zakresu edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną co potwierdza Jej związek z praktyką

edukacyjną, który w mojej ocenie jest bardzo ważnym elementem pracy pedagogów uwzględniając, że funkcjonujemy w naukach społecznych od dłuższego czasu. Sumaryczny impact factor według listy Journal Citation Reports (JCR) zgodnie z rokiem opublikowania wynosi 0,857 jak podaje Habilitantka (s. 57).

W kontekście analizy ilościowej dorobku naukowego Habilitantki wskazać można na zachowanie właściwej proporcji pomiędzy publikacjami w monografiach wieloautorskich i czasopismach naukowych z dziedziny i dyscypliny. Dodatkowo warto podkreślić publikowanie tekstów naukowych w czasopismach o uznanej renomie w obszarze pedagogiki specjalnej: *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities* (70 pkt), *Szkoła Specjalna* (40 pkt), *Interdisciplinary Contexts of Special Pedagogy* (20 pkt), *Problemy edukacji, rehabilitacji i socjalizacji osób niepełnosprawnych*, *Człowiek – Niepełnosprawność – Społeczeństwo* (40 pkt).

Monografie autorskie

Habilitantka przedstawiła do oceny dwie monografie autorskie, jedna jest efektem badań prowadzonych ramach projektu wewnętrznego APS, druga to dysertacja określona jako osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, która będzie przedmiotem osobnej oceny.

Monografia autorska *Kobiety-matki o macierzyństwie. Socjopedagogiczne studium narracji matek dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 2019, (s. 270) jest prezentacją wyników badania nad biograficznym ujęciem macierzyństwa kobiet wychowujących dorosłe (w chwili badań) dzieci z głęboką niepełnosprawnością intelektualną. Autorka objęła badaniami interpretatywnymi 34 matki wyjaśniając w tym projekcie badawczym dlaczego skupia się tylko na jednym rodzicu (31 kobiet samotnie wychowywało dziecko). Przyjęła strategię badań jakościowych, wykorzystując dla konstruowania swoistej biografii macierzyństwa wywiad biograficzno-narracyjny. Pozytywnie oceniam celowy dobór respondentek ukierunkowany na matki osób, które ukończyły 25 rok życia, co spowodowało, że rodzina wyszła z „ekosystemu oświatowego”. Nieco więcej wątpliwości mam w odniesieniu do przyjętego paradygmatu i wykorzystania metody biograficznej, w której widziałabym raczej wywiad narracyjny a nie sformułowanie pytań wskazujących kierunek odpowiedzi dotyczących trajektorii cierpienia co zostało mocho zaakcentowane także we wnioskowaniu wyników badań. Tym bardziej, że Habilitantka deklaruje prowadzenie analiz według podejścia Fritza Schützeego, u którego właśnie „snucie opowieści” jest punktem do

wyodrębnienia obszarów analiz. Jak wskazuje K. Kaźmierska „istotą wywiadu narracyjnego jest bowiem otrzymanie opowieści o życiu, nie będącej sumą odpowiedzi na stawiane pytania, lecz spontaniczną narracją, która nie jest zakłócona interwencją badacza. Celem wywiadu narracyjnego jest zatem uzyskanie od jednostki – nazywanej tu narratorem a nie respondentem – relacji o życiu lub wybranych jego fazach, w wyniku czego otrzymujemy zwartą, niekiedy kilkugodzinną, opowieść narratora”¹. Tak poprowadzone badania być może pozwoliłyby na dostrzeżenie narracji uwolnionych od trajektorii cierpienia (przyjętej przez Badaczkę za Shutze i Riemann) ale z drugiej strony wymagałyby znacznie pogłębionych analiz otrzymanych narracji. Nie krytykuję przyjętej perspektywy prowadzenia badań w odniesieniu do pięciu dość ogólnych pytań, które pozwoliły na wyodrębnienie piętnastu obszarów analiz, natomiast upominam się o stworzenie przestrzeni do otwartych, swobodnych wypowiedzi badanych osób bez przyjmowania jakichkolwiek przed założeń.

Pomimo powyższej dyskusji z przyjętym modelem badawczym chciałabym podkreślić, że analiza materiału badawczego (autożstwa dr Diany Aksamit) spełnia podstawowe standardy stawiane badaniom jakościowym. W interpretacjach i omówieniach przytaczanych biografii badanych brakuje pogłębionego odniesienia do literatury przedmiotu, wyników badań innych autorów, teorii, które wyjaśniają prezentowane przez badanych postawy i wybory (choć takie konfrontacje się pojawiają).

Pomimo sformułowanych powyżej uwag, publikację uznać należy, za wartościową, głównie z uwagi na rangę podejmowanego problemu, który coraz częściej pojawia się w badaniach pedagogów specjalnych. Należy podkreślić, że Autorka potrafiła skierować swoje zainteresowania badawcze w stronę tych zagadnień, które w ostatnich latach są szczególnie istotne dla pedagogiki specjalnej w jej humanistycznym wymiarze, ten kierunek wyboru kolejnych istotnych obszarów widoczny jest w całym dorobku naukowo-badawczym Habilitantki

Teksty w monografiach wieloautorskich i czasopismach

Teksty w monografiach wieloautorskich oraz artykułach można podzielić na dwie grupy. Pierwszą stanowią opracowania o charakterze teoretycznym, przeglądowym. Tematyka większości z nich koncentruje się wokół obszarów rodzicielstwa osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną, wspierania rozwoju, oraz problematyki edukacji i

¹ K. Kaźmierska, (1997) Wywiad narracyjny – technika i pojęcia analityczne. W Biografia a tożsamość narodowa, (red.) M. Czyżewski, A. Piotrowski, A. Rokuszewska-Pawelek, Uniwersytet Łódzki, s. 35

rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością. Z tych publikacji wyraźnie wyłania się obszar zainteresowań badawczych Habilitantki, który koncentruje się na osobie z głęboką niepełnosprawnością intelektualną w kontekście ekosystemowym.

Drugą grupą są teksty empiryczne. Habilitantka jest zwolenniczką badań jakościowych. W niektórych tekstach zawarty jest opis postępowania metodologicznego, który odwołuje się do prawidłowo dobranych technik badawczych m.in. wywiad narracyjny oraz wskazania na problem i pytania badawcze. Jednak w niektórych przypadkach, być może z powodu niewielkiej objętości tekstów, brakuje kompletnego opisu zastosowanej procedury badawczej, a zwłaszcza podstaw teoretycznych wybranej strategii badawczej. Problematyka podejmowana przez Habilitantkę w pracach empirycznych jest zbieżna z obszarem zainteresowań prezentowanym w publikacjach teoretycznych Jej autorstwa. Jednak Autorka nie ustrzegła się powtórzeń związanych z prezentacją wyników badań, zamieszczonych we wcześniejszych tekstach co prawdopodobnie można wytłumaczyć dość wąskim obszarem badawczym.

Ta część dorobku, która została przedłożona do oceny daje podstawę do stwierdzenia, że zainteresowania naukowe dr Diany Aksamit są sprecyzowane i usytuowane w obszarze pedagogiki specjalnej skupionej w szczególności wokół zagadnień osób niepełnosprawnością intelektualną. Minusem omawianego w tej części dorobku Habilitantki są powtórzenia, prezentacja tych samych zagadnień w oparciu o te same wyniki badań i źródła literaturowe, co wpływa niekorzystnie na ich oryginalności.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego dr Diany Aksamit

Oblicza ojcostwa. Studium narracji ojców dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną, Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 2021, ss. 320, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Zenon Gajdzica, dr hab. Danuta Wolska, prof. UP

Przedstawiona do oceny dysertacja mieści się w problematyce badawczej pedagogiki specjalnej. Podejmowany w niej problem ojcostwa osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim został zaprezentowany w ujęciu biograficznym przeszłość–teraźniejszość–przyszłość. Ojcostwo zostało przedstawione, jako konstrukt społeczny (grupowy) i indywidualny (jednostkowy). Dysertacja ta składa się z wprowadzenia, trzech rozdziałów oraz zakończenia. Struktura pracy jest czytelna, logicznie uporządkowana,

spójna. Widoczne jest to, że Habilitantka zmierza się z problematyką bardzo dobrze jej znaną. W pierwszym rozdziale podzielonym na siedem części Habilitantką zbudowała teoretyczny kontekst dla podejmowanych empirycznych eksploracji. Dokonała w nim charakterystyki kluczowych dla podjętego problemu badawczego pojęć i kategorii, pokazując sposoby ich rozumienia. Ponadto skonfrontowała je z pojęciami ugruntowanymi w teorii pedagogicznej, socjologicznej i psychologicznej. Autorka wykorzystała w swoich badaniach teorie systemów ekologicznych Urie Bronfenbrennera, teorię systemów rodzinnych Murraya Bowena oraz teorię interakcjonizmu symbolicznego jako podstawy do analizy doświadczeń ojcowskich. Są to teorie dobrze opisane w literaturze tematu i mogą stanowić punkt wyjścia do podejmowanych badań empirycznych. Wartościowym elementem analiz jest odniesienie do teorii wsparcia. W dalszych rozważaniach Autorka konsekwentnie dokonuje analiz związanych z przemianami społecznymi roli ojca.

Dalszą część pracy stanowi prezentacja założeń metodologicznych badań własnych. Dr Diana Aksamit szczegółowo omawia założenia badawcze oraz organizację badań jasno określając usytuowanie ich w badaniach jakościowych. Wybór tej strategii badawczej jest prawidłowy z punktu widzenia analizowanej problematyki rodzicielstwa (ojcostwa) dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. W ostatnim czasie coraz częściej pedagodzy, również w obszarze pedagogiki specjalnej, stosują interpretacyjno-konstruktywistyczną orientację badawczą. Pozwala ona uznać, że badane osoby posiadają zdolność do tworzenia narracji i świadomych refleksji na temat otaczającego świata, że są zdolne do opisu siebie oraz relacji interpersonalnych i społecznych, w których uczestniczą. Autorka posłużyła się w badaniach metodologią wywiadu narracyjno-biograficznego w koncepcji Fritza Schutzego jak we wcześniejszej publikacji. W sposób wyczerpujący scharakteryzowała wybraną strategię badawczą wskazując na jej adekwatność w poszukiwaniu odpowiedzi na podstawowe pytania:

1. Jak ojcostwo wobec dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną wpisuje się w opowieść o własnym życiu mężczyzn-ojców, uwzględniając przy tym kulturowy aspekt męskości oraz role z tego wynikające i sposoby ich odgrywania?
2. Jak niepełnosprawność dziecka, w odczuciu ojców, zmieniała ich życie na przestrzeni lat?
3. Jak ojcowie interpretują, analizują i jakie znaczenie nadają odejściu od rodziny w perspektywie przeszłość–teraźniejszość?

4. Jak ojcowie interpretują i oceniają swoje małżeństwo z perspektywy czasu oraz to, że udało im się zachować związek?
5. Jak ojcowie dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną oceniają i postrzegają system wsparcia w perspektywie przeszłość–teraźniejszość–przyszłość?
6. Jakie znaczenia przypisują mężczyźni różnym aspektom swojego ojcostwa?
7. Jak ojcowie dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną postrzegają niepełnosprawność swoich dzieci, ich dorosłość i przyszłość?

Sformułowane pytania oceniam pozytywnie i dostrzegam w nich otwarcie na narracje badanych ojców. Badaniami Habilitantka objęła dość liczna grupę (jak na badania jakościowe) a mianowicie 32 ojców, z których siedmiu tworzyło trwałe rodziny.

Kolejne rozdział, podzielony na czternaście podrozdziałów to analiza zebranego materiału badawczego. Jak wskazuje Habilitantka „wyniki badań ukazały, jak bardzo niezbadane pozostają doświadczenia ojców i jak wiele obszarów wymaga ciągłych analiz teoretycznych – rozpoznania, ale również analiz praktycznych – podjęcia działań” (autoreferat, s. 18). Interesującym zabiegiem interpretacyjnym było wykorzystanie wcześniejszych badań Habilitantki. „Podczas badań w grupie ojców były już zrealizowane studia w grupie matek – opisane w autorskiej monografii Kobiety-matki o macierzyństwie. Socjopedagogiczne studium narracji matek dorosłych osób z głęboką niepełnosprawnością intelektualną (2019) – stąd wyniki danych z grupy mężczyzn mogła Ona odnieść do sytuacji matek i odwrotnie. Udało się Jej uniknąć oceniania, i wykorzystwała wskazania na inne sposoby przeżywania tych samych doświadczeń wynikających z niepełnosprawności dziecka, nadawania różnych znaczeń i poszukiwania w tym ukrytych sensów mających wpływ na biografie kobiet i mężczyzn” (autoreferat, s. 17).

Należy podkreślić, że zebrane informacje zostały bardzo umiejętnie pogrupowane, a refleksyjne tytuły podrozdziałów części empirycznej świadczą o zaangażowaniu badawczym i dobrym opanowaniu warsztatu metodologicznego. Prezentowane w rozprawie treści mają zarówno wartość poznawczą jak i praktyczną. Na uwagę zasługuje język, którym posługuje się dr Diana Aksamit: przystępny, komunikatywny, oraz struktura pracy, która umożliwia właściwe uporządkowanie prezentowanych treści. Pracę habilitacyjną oceniam pozytywnie, uznaję ją za ważną w obszarze pedagogiki specjalnej.

Istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej

Dr Diana Aksamit jest bardzo aktywna na polu działalności popularyzującej wyniki badań naukowych. W ramach organizacji lub współorganizacji wydarzeń konferencyjnych często jest odpowiedzialna ze współpracę międzynarodową. Świadczyć to może o Jej kompetencjach językowych oraz o umiejętnościach umiędzynarodowiania wyników nauki. W ostatnich latach była między innymi:

- członkiem Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowej Konferencji Naukowej PERSON „Unity in diversity – the concept and real life. 30 years on integrative education in Poland, Warszawa 26–27 września 2019 r. Do Jej obowiązków należała współpraca z gośćmi z zagranicy (z prof. Michaeliem Wehmeyerem z Uniwersytetu w Kansas, Johnem Wheelerem z East Tennessee State University, z prof. Marią del Mar Badią z Uniwersytetu w Barcelonie, z prof. Morganem Chitiyo z Uniwersytetu w Północnej Karolinie w Greensboro);
- pomysłodawcą oraz współorganizatorem I Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Wyzwania w edukacji osób z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną”, Warszawa 12 lutego, 2018r. APS;
- pomysłodawcą oraz współorganizatorem II Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim – okiem rodzica, naukowca i praktyka”, Warszawa 7 grudnia 2018r. APS.

Habilitantka w swoim dorobku nie ma grantów i projektów konkursowych (NCN², NCBiR, FNP, UE) oraz nie zawarła informacji czy i jak często takie wnioski składała, ale wskazuje na podejmowanie działań w projektach finansowanych przez macierzystą uczelnię lub realizowanych na zlecenie MEiN. Należą do nich: międzynarodowy projekt dydaktyczno-badawczy poświęcony edukacji włączającej w Polsce, Indonezji i na Tajwanie, pt.: *Students with special needs and the Covid - 19 epidemic: Indonesia–Poland–Taiwan*. W ramach działań projektowych rozpoczęła współpracę z Universitas Negeri Surabaya (Indonezja). Kolejnym projektem jest badanie pod nazwą „*Kształcenie w szkołach specjalnych w okresie pandemii*” realizowany w ramach współpracy z dr hab. Barbarą Marcinkowską oraz dr Urszulą Gosk. Projektem finansowanym ze środków zewnętrznych (Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, NCBiR nr WND-POWER.03.01.00-00-T056/18) był ogólnopolski projekt „*Harcerska*

² Warto wskazać tu analizy prowadzone przez B. Śliwerskiego dotyczące konkursów NCN, Profesor pisze między innymi: „Konieczne jest przyjrzenie się ukrytemu mechanizmowi oscylatora recenzenckiego wniosków, który podtrzymuje proceder uniemożliwiania dostępu do środków publicznych dla naukowców z dyscypliny pedagogika”. Blog, 27.11.2022, <https://sliwerski-pedagog.blogspot.com/>

Akademia Rozwoju Pedagogicznego (HARP)”. Realizowany był on przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej ze Związkiem Harcerstwa Polskiego. W ramach tego projektu Habilitantka stworzyła autorski program szkolenia „O niepełnosprawności w inny sposób przez: poznanie bez diagnoz; zrozumienie bez etykiet i schematów; pracę przez zaspokojenie potrzeb”. Zrealizowała także szkolenia w postaci wykładów dla kadry instruktorskiej Nieprzetartego Szlaku w celu podniesienia ich kompetencji w pracy z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną.

Kolejną wartością odnotowaną w działalności jest współpraca z uczelniami zagranicznymi. Habilitantka współpracuje zarówno z uniwersytetami z bloku wschodniego (co jest zrozumiałe zważywszy na Jej uwarunkowania kulturowe i językowe) jak i uniwersytetami anglojęzycznymi. W 2016 roku odbyła staż naukowy na Uniwersytecie im. Ivana Ogiienki w Kamieńcu Podolskim na Ukrainie. Prowadziła tam wykłady dla pracowników naukowych Uniwersytetu oraz zajęcia ze studentami. Uczestniczyła także w X Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Oświata korekcyjna: historia, współczesność i perspektywy rozwoju”, Kamieniec Podolski 12 kwietnia 2016 r., w czasie której wygłosiła referat: *Psychosocial functioning of the family, raising a child with disability, in the light of research and some selected analysis*.

Kolejny staż naukowy odbyła w Ałmacie na Uniwersytecie im. Abaja w Kazachstanie w 2020 r. Została tam zaproszona jako profesor wizytujący. Przez semestr prowadziła seminarium dla doktorantów, wykłady dla studentów, konsultacje metodologiczne dla pracowników naukowych Uniwersytetu. Efektem współpracy było powołanie Habilitantki na promotora zagranicznego dla czterech doktorantów.

W 2022 roku na przełomie stycznia/marca dr Diana Aksamit odbyła dwumiesięczny staż naukowy na Uniwersytecie w Kansas w Stanach Zjednoczonych (Kansas University) w Departamencie Specjalnej Edukacji (Department of Special Education). Opiekę naukową w czasie realizowanego stażu sprawował nad nią Profesor Michael Wehmeyer, Profesor Jennifer A. Kurth, doktor Alison L. Zagona. W ramach stażu Habilitantka realizowała zajęcia ze studentami, uczestniczyła w licznych spotkaniach naukowych i projektowych, miała szansę konsultacji naukowych w ramach zaplanowanych i realizowanych badań wspólnie z University of Kansas w zakresie samostanowienia, szeroko rozumianej inkluzji osób z niepełnosprawnością.

Habilitantka jest także aktywnym członkiem gremiów naukowych, między innymi:

- AAIDD (American Association on Intellectual and Developmental Disabilities). Stowarzyszenie skupia wiodących światowych liderów w dziedzinie niepełnosprawności

intelektualnej, co stwarza możliwość podnoszenia kompetencji jako badacza naukowego, dydaktyka, ale również praktyka w obszarze nauk społecznych;

- IAASSID (International Association for the Scientific Study of Mental Deficiency), co umożliwiło Jej dwukrotny udział na międzynarodowych konferencjach oraz zjazdach naukowców, praktyków z całego świata zajmujących się zarówno od strony naukowej, jak i praktycznej szeroko rozumianą edukacją i rehabilitacją osób z niepełnosprawnościami. IAASSID zaprosiło habilitantkę do grupy międzynarodowej badaczy zajmujących się głęboką niepełnosprawnością intelektualną, wspieraniem rodzin – The SIRG-PIMD (Profound Intellectual and Multiple Disabilities – Special Interest Research Group);

- Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Za swoją pracę dr Diana Aksamit wielokrotnie była wyróżniana stypendiami i nagrodami. Do najważniejszych można zaliczyć:

- nagrodę Rektora za publikacje naukowe,
- Nagrodę Rektora za zespołową działalność organizacyjną,
- stypendium Rektora za dorobek naukowy
- medal Komisji Edukacji Narodowej szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

Konkluzje końcowe

Formułując wniosek końcowy dotyczący omawianego dorobku naukowego, który stanowią artykuły, rozdziały w pracach zbiorowych i monografie Habilitantki należy podkreślić, że spełniają one kryteria prac naukowych. Podsumowując należy podkreślić, że walorem recenzowanego dorobku jest poznawcza, społeczna oraz praktyczna wartość podejmowanej przez Habilitantkę problematyki. Reasumując dr Diana Aksamit w swojej działalności naukowo-badawczej podejmuje ważną i aktualną, problematykę, poszerzającą wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej. Jest niewątpliwie samodzielnym badaczem, pedagogiem.

W końcowym wniosku z stwierdzam, że zarówno dorobek naukowy (i pozostały), jak i główne dzieło dr Diany Aksamit odpowiadają warunkom określonym w Ustawie, a zatem stanowią podstawę do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie pedagogiki, specjalność pedagogika specjalna. Stawiam zatem wniosek o dopuszczenie Habilitantki do dalszych etapów postępowania w przewodzie habilitacyjnym.

z poważaniem

